

Mogelijk model gedragscode vrijwilligers kerkelijke gemeente binnen Protestantse Kerk in Nederland

(concept-model, aan te passen aan de lokale situatie)

INLEIDING

Waarom een gedragscode?

Bij steeds meer organisaties raken vrijwilligers betrokken die niet per se een band hebben met de organisatie. Men wil vrijwilligerswerk doen, of wordt geacht vrijwilligerswerk te doen, en kiest via een vacaturebank voor vrijwilligers een plek die aanspreekt. Dat kan zijn een zorginstelling, een openbare bibliotheek, een school of de kinderboerderij, noem maar op. Men komt van buiten en dan is het wel goed om op schrift te hebben hoe het in de organisatie er aan toe gaat. In onze samenleving zijn immers meer en meer verschillen gegroeid in wat we gebruikelijke of acceptabele manieren vinden. Wat zijn de omgangsregels, wat zijn de *do's*, wat zijn de *don'ts* binnen onze organisatie, zoals ze gelden voor iedereen? Dat is wat anders dan een functieprofiel of een taakomschrijving. Daarin staat wat er wordt verwacht in de specifieke rol die je op je neemt. Basisregels zoals ze in een gedragscode staan, gelden voor iedereen die een taak heeft binnen een organisatie.

In een kerkelijke gemeente zullen minder gauw onbekende mensen van buiten de gemeente aangesteld worden als vrijwilliger, hoewel dat zeker voorkomt. Al gauw kan de gedachte postvatten, dat we in de kerk 'toch wel weten hoe we ons goed en fatsoenlijk hebben te gedragen'. Toch is het de vraag of dat zomaar voor iedereen die binnen de kerk een taak heeft, geldt. Ook binnen een organisatie als de kerk zien we verschillen in wat mensen 'normaal' vinden. Ondertussen zijn we als kerkorganisatie wel mede verantwoordelijk voor hoe 'onze' vrijwilligers zich gedragen.

Wat is in de kerk eigenlijk een 'vrijwilliger'?

Wat verstaan we in kerkelijk verband onder een vrijwilliger? Je zou kunnen zeggen: iedereen die iets doet binnen kerkelijk verband en daarvoor niet betaald wordt is 'vrijwilliger' in de zin van het alledaagse spraakgebruik. Wij kiezen hier voor een nauwgezetere afbakening: het gaat bij vrijwilligerswerk om grotere en kleinere taken en klussen waarvan een bestuur heeft bepaald dat die uitgevoerd dienen te worden en die vervolgens gedaan worden door mensen zonder geldelijke beloning (of met een vrijwilligersvergoeding) onder eindverantwoordelijkheid van dat bestuur (zie *'Kerkbeheer'*, maandblad van de VKB, jg. 18, nr 5, mei 2018, p. 11).

Het gaat dus in de kerk niet om allerlei spontane acties of initiatieven van gemeenteleden, maar om werkzaamheden of activiteiten waarvan een **kerkenraad**, een **college van kerkrentmeesters** of een **college van diakenen** heeft bedacht (of heeft goedgevonden), dat die onder zijn verantwoordelijkheid zullen plaatsvinden. Deze taken zijn geregistreerd, en ook is bekend wie deze taken uitvoeren.

Het zijn deze mensen die door het betreffende college instructie ontvangen, wat er van hen wordt verwacht, eventueel neergelegd in een taakomschrijving. Ook kan er met (een deel van) hen (bij zwaardere taken) een vrijwilligersovereenkomst worden gesloten en mogelijk een vrijwilligersvergoeding worden gegeven. Voor al die mensen wordt kort en bondig in een gedragscode samengevat wat de algemene basisregels zijn voor vrijwilligers in onze kerkelijke gemeente.

Geldt de gedragscode ook voor ambtsdragers en medewerkers?

Geldt de gedragscode ook voor ambtsdragers en betaalde medewerkers van de gemeente? Omdat de ambtsdragers van een gemeente samen de kerkenraad vormen die de gedragscode voor vrijwilligers vastlegt, is het logisch dat zij zich zelf er ook aan gebonden weten. Het verschil tussen ambtsdragers en 'gewone' vrijwilligers is dat voor ambtsdragers er al bepaalde gedragsaanwijzingen staan in de kerkorde en in kerkelijke regelingen. Voor kerkrentmeesters en diaconale rentmeesters die geen ambtsdrager zijn is dat in afgeleide zin vergelijkbaar. Predikanten zijn ambtsdragers die betaling ontvangen. Voor hen geldt nog meer dan voor de andere ambtsdragers dat ze al te maken hebben met regels en gedragscodes. Voor betaalde medewerkers geldt dat ze via hun arbeidsovereenkomst gebonden zijn aan regels door de werkgever gesteld. Het is logisch dat als er een gedragscode voor vrijwilligers in een gemeente is vastgesteld ook betaalde medewerkers daarvan terdege kennis nemen.

Plaatselijk

De gedragscode voor vrijwilligers zoals die hieronder staat, is plaatselijk vastgesteld en geldt voor de vrijwilligers van onze kerkelijke gemeente. Er is bewust gekozen voor korte en duidelijke omschrijvingen, omdat we ervan uitgaan dat het feitelijk gaat om voor de hand liggende gedragingen..

Niet vrijblijvend

Ondertussen zijn de onderstaande regels niet vrijblijvend. Elke vrijwilliger ontvangt de gedragscode en is er (formeel) op aanspreekbaar, en wel door een vertegenwoordiger van het college onder wiens verantwoordelijkheid de taak van de vrijwilliger valt (kerkenraad, college van kerkrentmeesters of college van diakenen).

Vastgesteld door kerkenraad van de [] (wijk)gemeente []

D.d. []

GEDRAGSCODE VRIJWILLIGERS

(concept-model, aan te passen aan de lokale situatie)

1.. Bejegening en respect

> Als wij omgaan met mensen in het kader van onze taak voor de kerk, zorgen wij (voor zover het van ons afhangt) voor een sfeer en een omgeving waarbinnen ieder zich veilig en gerespecteerd kan voelen.

2.. Sociale veiligheid, grensoverschrijdend gedrag

> Als wij omgaan met mensen in het kader van onze taak in de kerk, onthouden we ons van elke vorm van agressie, geweld, intimidatie, gescheld, ongepaste of ongewenste humor, openlijk of heimelijk gepest of geroddel.

> Als wij omgaan met mensen in het kader van onze taak voor de kerk, onthouden wij ons van elke vorm van ongewenste seksuele of seksueel getinte gedragingen of uitingen, waarbij we zondermeer rekening houden met wat de ander als ongewenst aangeeft.

> Alle seksuele handelingen, contacten en relaties met minderjarigen (mensen jonger dan 18 jaar) zullen worden beschouwd als 'seksueel misbruik', waarvan aangifte zal worden gedaan.

> We accepteren geen grensoverschrijdend gedrag, in welke zin dan ook, van anderen ten opzichte van onszelf of ten opzichte van derden en maken daarvan zonder uitstel melding bij een vertegenwoordiger van het college onder wiens verantwoordelijkheid ons vrijwilligerswerk valt.

3.. Privacy, geheimhouding

> Als wij bij de uitoefening van onze taak voor de kerk kennis ontvangen van vertrouwelijke gegevens over personen en zaken, zullen we geheimhouding bewaren, ook nadat we onze vrijwilligersfunctie hebben neergelegd.

> We zullen bij de uitoefening van onze taak voor de kerk niet verder doordringen in het privéleven van anderen dan voor de uitoefening van die taak nodig is.

> We zullen de gewone persoonsgegevens die we bij de uitoefening van onze taak voor de kerk ontvangen, alleen gebruiken voor het doel waartoe ze zijn afgestaan.

4.. Fysieke veiligheid

> Wij zullen bij de uitoefening van onze taak voor de kerk, waar dit van toepassing is, kennis nemen van en ons houden aan de veiligheidsvoorschriften en zo goed mogelijk zorgdragen voor de veiligheid van onszelf en van de mensen met wie wij omgaan in het kader van onze taak voor de kerk.

> Wij zullen bij de uitoefening van onze taak voor de kerk zorgvuldig omgaan met eigendommen van de kerk.

> Wij blijven bij de uitoefening van onze taak voor de kerk binnen de taakomschrijving of binnen de werkzaamheden die zijn afgesproken.

5.. Geld en geschenken

> Wij zullen geen geld, geschenken of andere gestes aannemen voor onszelf als aannemelijk is dat deze samenhangen met de uitoefening van onze taak voor de kerk, anders dan die door het college waaronder ons vrijwilligerswerk valt worden verstrekt.

> Giften die wij bij de uitoefening van onze taak voor de kerk ontvangen die bestemd zijn voor de kerk of voor een ander kerkelijk doel, dragen we zo snel mogelijk over aan de betreffende penningmeester. We leveren altijd een notitie mee waarop bedrag, gever en doel staan vermeld, waarvan we een afschrift geven aan de schenker.

6.. Communicatie

> We zullen ons bij de uitoefening van onze taak voor de kerk zo veel mogelijk onthouden van negatieve communicatie over onze kerkelijke gemeente of over leden en organen binnen de gemeente.

> Als wij benaderd worden door media, zullen we dit melden aan het college waaronder ons vrijwilligerswerk valt, en gezamenlijk besluiten naar bevind van zaken te handelen.

7.. Representativiteit

> Als wij taken op ons hebben genomen voor de kerk dragen we er zorg voor dat we zoveel mogelijk op tijd aanwezig zijn en waar nodig ons hebben voorbereid, of dat we ons tijdig met opgave van redenen afmelden.

> Bij de uitoefening van onze taak voor de kerk zijn we passend gekleed voor de taak die we op dat moment hebben uit te oefenen.

> Bij de uitoefening van onze taak voor de kerk zorgen we dat we niet onder invloed zijn van bewustzijnsveranderende middelen. Wij roken niet in het bijzijn van anderen, als dat als ongewenst wordt aangemerkt

8.. Klachten

> Wij zullen ons onderwerpen aan een klachtenprocedure, mocht ons gedrag daartoe aanleiding geven. De gang van zaken zal zijn, dat altijd eerst een gesprek met de verongelijkte zal plaatsvinden, voordat een klacht inhoudelijk wordt besproken in het college waaronder ons vrijwilligerswerk valt.

> Bij onvrede over afhandeling kan zowel door klager als door de betreffende vrijwilliger een beroep worden gedaan op bemiddeling door of namens de kerkenraad. Als er ook onvrede blijft bestaan over afhandeling door de kerkenraad, kan de weg van bezwaar en geschil worden gegaan, zoals daarin wordt voorzien in de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland.

--